

Promotieonderzoek Harmen van Wijnen

Samen zijn als basisgegeven

De relatie tussen kerk en adolescenten staat aan het begin van de 21ste eeuw behoorlijk onder druk. Kerkbezoek en -lidmaatschap zijn nog nooit zo laag geweest. Of het nu gaat om de *formele* relatie (lidmaatschap), de *zichtbare* relatie (kerkgang, bezoek catechese en jeugdwerk), de *inhoudelijke* relatie (geloof in het leven van een jongere), of de *personele* relatie (inzet in colleges, raden, commissies, taakgroepen etc.), overal is de *vanzelfsprekendheid* voorbij.

Tegelijkertijd wordt steeds meer duidelijk dat het geloof van adolescenten en kerkbezoek niet altijd hand in hand hoeven te gaan. Onderzoeken laten namelijk ook vormen van geloof en geloofsbeleving bij jongeren zien buiten de institutionele uitingen. Het klinkt misschien anders en het zijn andere vormen dan we gewend zijn binnen de kerk, maar er is wel degelijk sprake van geloofsbeleving.

Deze vraagstukken op het gebied van geloof, kerk en adolescenten vormden de achtergrond van mijn onderzoek. Als concrete aanleiding golden niet zozeer de beleidsmatige vraagstukken en uitdagingen, maar veel meer de informele gesprekken en ontmoetingen die ik met jongeren had. In deze contacten kwamen de verhalen naar boven over de kloof die ze ervaren tussen hun leven en de manier van geloven binnen de georganiseerde verbanden van gemeente en kerk.

Natuurlijke kracht

De belangrijkste conclusie van mijn onderzoek kan worden samengevat als: 'zijn' gaat vooraf aan 'organiseren' en het individu kan niet 'zijn' zonder anderen. Of nog korter gezegd: 'samen **zijn** als basisgegeven'.

Met name voor adolescenten blijkt het samen 'zijn' een belangrijke drijfveer voor de manier waarop ze hun leven vormgeven en inhoudelijk inrichten. Er is als het ware een natuurlijke kracht aanwezig die ze 'vanzelf' samenbrengt in onderlinge verbanden. Deze natuurlijke kracht komt juist bij adolescenten duidelijk naar boven, omdat zij zich in een ontwikkelingsfase bevinden: er vindt een overgang plaats van sociale omgevingen waar het individu een afgeleide van gezin en familie is, naar sociale omgevingen waar het individu het primaat krijgt bij het kiezen van een sociale omgeving.

Juist in de fase van de adolescentie spelen er dus twee belangrijke processen een rol: een ontwikkeling van het individu als het gaat om identiteit (wie-ben-ik) én gelijktijdig de ontwikkeling van het individu als sociaal wezen (met-wie-ben-ik).

Geloof als gezamenlijke onderneming

In deze overgangsfase blijkt een natuurlijke verbondenheid met anderen naar boven te komen die voor adolescenten heel belangrijk is. Deze verbondenheid heeft

Er is wel degelijk sprake van geloofsbeleving in het leven van veel adolescenten

ook heel nadrukkelijk een geloofsmatig aspect. Geloof en geloofsbeleving zijn voor veel jongeren meer dan een individueel vraagstuk over wie zij als individu zijn, maar vormen voor hen ook een gezamenlijke onderneming. De informele emotioneel verbonden en affectieve kleine groep kan voor adolescenten een plek bieden van gezamenlijke ervaringen van geloof, hoop en liefde.

Aanbevelingen

De resultaten van mijn onderzoek leiden tot een aantal aanbevelingen voor de praktijk van kerk, jeugdwerk en onderwijs.

- **Kerk**

Kom tot een open en eerlijk reflectie op de wijze waarop

INNOV8-conferentie voor profs in het jeugdwerk

Van 16 tot 17 mei brengt MissieNederland

in Lunteren professionele jeugdwerkers bij elkaar

voor de INNOV8-conferentie. Een tweedaagse vol ont-

moeting, herkenning en verdieping. Dit jaar is Harmen van

Wijnen een van de sprekers. Hij zal uitgebreid ingaan op

de ontdekkingen die hij deed in zijn proefschrift 'Faith in

Small Groups of Adolescents: Being Together as a Basic

Given'. Belangrijkste conclusie is dat het instituut kerk

voor jongeren betekenisloos is als het niet voorafgegaan

wordt door betekenisvolle, natuurlijke relaties in een

kleine groep. Op deze pagina's geeft hij vast een voor-

proefje. Meer info en aanmelden:

www.innov8nu

de relatie met adolescenten in ingevuld. Hierbij hoort ook een kritische zelfreflectie op de verhouding van de verschillende sociale vormen van kerk-zijn: de institutionele-organisatorische-organische balans van kerk-zijn. Wordt de kracht van het organische niet overschaduwed door het institutionele en organisatorische?

- **Jeugdwerk**

Word je bewust van de tweeledige verschuiving naar de intrinsieke natuurlijke kracht binnen spontane netwerken van adolescenten. Inclusief de theologische, methodische en organisatorische consequenties hiervan. Een verschuiving van aandacht van de georganiseerde jeugdgroep naar de spontane groepen is nodig.

- **Onderwijs**

Leid voorgangers, jeugdwerkers, docenten en andere authentieke identificatiefiguren op om het 'samen zijn' vanuit de bron voor te leven en voor te leren.

Harmen van Wijnen

Predikant buiten vaste bediening, voorzitter College van Bestuur
CHE, PhD in Theologie*